

megrémülve, Gábor naivan érdeklődött, vajon nem fenyegeti-e a zsidókat a deportálás veszélye. Eichmann azzal szerelte le aggodalmát – s rajta keresztül nyilvánvalóan sok zsidóét is –, hogy megígérte: nem hoznak ilyen drasztikus intézkedéseket, ha a zsidók nem csatlakoznak a kárpátaljai partizánokhoz vagy Tito egységeihez.⁴⁴

Az olyan „ígéretet”, hogy csak a nem asszimilálódott zsidó tömegeket szállítják el „munkára”, s őket is csak a hadművelleti területekről, s hogy nem nyúlnak az elmagyarosodott zsidókhoz, valószínűleg hatottak a Zsidó Tanács és más zsidó vezetők magatartására.

A vidéki zsidók gettósítását és deportálását a futószalagelv szerint szervezték. Az I. és II. zónában lévő zsidók átlag 3–5 hetet töltöttek a gettókban. A deportálásokat csak május 15-én kezdték el, amikor ezekben a zónákban már befejeződött a gettósítás és az összegyűjtés folyamata. Ettől kezdve a zsidók összegyűjtése a bevagonírozási központokba csak néhány nappal tervezett deportálásuk előtt történt. A csendőrség és a rendőrség rendszerint arra használta fel ezeket az utolsó napokat, hogy elrejtett értéktárgyak után nyomozzon.

I. zóna: Kárpátalja és Északkelet-Magyarország

A magyarországi zsidók bekerítése és összegyűjtése Kárpátalján és az ország északkeleti részein 1944. április 16-án, vasárnap, pészah első napján kezdődött. A művelet alapjául azok a döntések szolgáltak, amelyek az április 12-én, Munkácson tartott értekezleten születtek. Az értekezletet Endre László hívta össze az érintett területek városainak, járásainak és megyéinek legfőbb polgári, rendőr- és csendőrtisztviselői számára.

A környék zsidóinak gettósítását előíró rendelet még ugyanazon a napon megszületett. A Kárpátalja kormányzó biztosának aláírásával ellátott szöveg nagyrészt Baký április 7-i rendeletén alapult.⁴⁵

A művelet egyes megyékre vonatkozó részleteit a röviddel április 12-e után az adott megye polgármesterei, rendőrfőnökei és csendőrpáncsnokai részére tartott helyi értekezleteken dolgozták ki. Az értekezletek vezetői Baký László írásos utasításai, s főként Endre munkácsi szóbeli közlései alapján jártak el. A helyi értekezleteknek nemcsak az volt a feladatuk, hogy döntsenek a helyi gettók helyéről és irányításáról, hanem az is, hogy létrehozzák a zsidók összegyűjtését végző bizottságokat és a zsidó vagyon azonosítására és elkobzására specializálódott csoportokat.

A tömegek félrevezetése és a Magyarország egyéb területein élő zsidók félelmének lecsillapítása érdekében a zsidótlantató különítmény „propagandával” foglalkozó szakértői az április 16-án indított műveletet mint